

Samen 11 miljoen

Tools voor werken met jongeren:

Handleiding

GoodPlanet

Sinds 1997 inspireert [GoodPlanet Belgium](#) jong en oud om een duurzame samenleving te realiseren, door positieve acties te ondernemen en expertise te delen.

GoodPlanet ontwikkelt en begeleidt projecten, vormingen en lespakketten rond alle duurzaamheidsthema's (consumptie en afvalbeheer, energie en klimaat, mobiliteit, natuur en biodiversiteit, samenleven, voeding en water). 50 medewerkers en tientallen vrijwilligers uit alle hoeken van het land zetten hiervoor dagelijks hun knowhow en passie op het vlak van duurzame ontwikkeling in.

De organisatie richt zich daarbij in de eerste plaats naar kinderen en jongeren. Jaarlijks sensibiliseren de educatief medewerkers meer dan 300.000 kinderen en jongeren. GoodPlanet is eveneens partner van bedrijven die actief hun maatschappelijke rol opnemen en zet sensibiliserende acties op naar een breed publiek. Zo worden jaarlijks ook 50.000 volwassenen bereikt. Naast deze aanzienlijke impact op individueel en groepsniveau (bedrijven, scholen, verenigingen en openbare besturen), streeft GoodPlanet ook naar een meer structurele impact op onze maatschappij. De creatieve ideeën van GoodPlanet inspireerden al menig beleidsmaker.

GoodPlanet is de Belgische partner in een internationaal netwerk opgericht door de bekende Franse cineast en fotograaf Yann Arthus-Bertrand. Deze samenwerking leidt tot een nieuwe synergie: een sterke boodschap om steeds meer mensen te inspireren voor een duurzame samenleving, geïllustreerd door indrukwekkend beeld- en filmmateriaal van Yann Arthus-Bertrand.

Woord vooraf: waarom een educatief pakket over samen-leven?

Visie en doel

7 miljard mensen op onze planeet. Meer dan 11 miljoen daarvan leven in België. Dat zijn 11 miljoen levens, 11 miljoen gezichten en een veelvoud van dat aantal aan dromen, angsten, ideeën, herinneringen en liefdes. Tegenover onze oneindige diversiteit staat het onweerlegbare feit dat we allemaal 'mens' zijn.

Die verscheidenheid is net de sterkte van het project '[Samen 11 miljoen](#)'. Hoe meer verhalen je in je opneemt, hoe meer je gaat beseffen hoe verschillend we allemaal zijn. En hoe we toch allemaal net hetzelfde willen: een **goed leven**. Duurzame ontwikkeling betekent eigenlijk zo veel als 'goed leven, hier en nu, later en elders.' Dit project gaat dus over duurzame ontwikkeling, maar dan op een laagdrempelige en heel menselijke manier.

Met dit lespakket willen we het **begrip** voor elkaar, het gevoel van **verbondenheid** vergroten. We willen ook het gevoel van **solidariteit** met nieuwkomers in België versterken. Een combinatie van verschillende methodieken uit dit lespakket kan onverschilligheid en onbegrip tussen leerlingen tegengaan en **wederzijds respect** stimuleren.

We willen jongeren een stem geven, hun unieke verhaal laten vertellen en ernaar luisteren. Door dit te doen, kunnen we de 'mens' in elkaar ontdekken. Dat, wat we allemaal gemeen hebben. We haalden onze inspiratie hiervoor uit twee films van onze erevoorzitter Yann Arthus-Bertrand: '[Z billion others](#)' en '[Human](#)'.

"Ik interviewde mijn beste vriendin die ik jarenlang ken. Tot mijn grote verbazing kon ze nu dingen vertellen waarvan ik al die jaren niets wist."

Dit zei studente journalistiek Cara Baplu (22) in een interview met Gazet van Antwerpen. Ze gebruikte dezelfde vragen die Yann Arthus-Bertrand wereldwijd aan honderden mensen stelde om het verhaal te brengen van onzichtbare Antwerpenaren in het kader van het project '[Invisible Cities](#)'. De vragen keren ook in dit pakket regelmatig terug.

Door spelletjes af te wisselen met serieuze gesprekken proberen we de muren tussen de verschillende leerlingen op middelbare scholen af te breken en hun vooroordelen over elkaar om te buigen. Door vragen te stellen als: "Wat maakt jou gelukkig? Waar geloof jij in? Waar ben je bang voor?", laten we jongeren inzien dat we veel meer met elkaar gemeen hebben dan we denken. En dat onze verschillen net bijdragen tot een **grotere rijkdom**.

Voor wie?

Het educatief materiaal is ontworpen voor leerlingen uit het secundair onderwijs. De methodieken zijn - mits enkele aanpassingen - te gebruiken in alle studierichtingen, ook in bepaalde groepen van het buitengewoon onderwijs en onthaalklassen voor anderstalige nieuwkomers (OKAN). We laten het liever aan de leerkracht zelf over om in te schatten of de activiteit al dan niet geschikt is voor haar/zijn leerlingen. We geven wel tips bij de verschillende activiteiten over hoe je kan vereenvoudigen of juist verdiepen. Tijdens de pilootfase merkten we wel dat de activiteiten uit level 2 (om tijdens een uitwisseling met een andere klas te doen) minder geschikt bleken voor OKAN-groepen met een beginnersniveau.

Waaruit bestaat het educatief pakket?

Dit educatief pakket bevat tal van methodieken om met je leerlingen te werken rond **identiteit, onverschilligheid, vooroordelen, stereotypen en discriminatie**. Geen opgeheven vinger, geen pasklare standaardantwoorden. Wel een gezamenlijke zoektocht naar onszelf en naar elkaar. We geven leerlingen een kanaal om hun verhaal te vertellen, ideeën uit te wisselen, naar elkaar te luisteren. Aan de leerkracht bieden we handvaten om te werken **naar meer begrip en verdraagzaamheid, naar verbondenheid, naar een grotere solidariteit en een respectvolle samenleving** tot ver buiten het klaslokaal. Na deze levels is ook een **evaluatie** voorzien.

Verder in dit pakket (level 3) vind je ook allerlei tips om tot actie over te gaan in een **schoolactieplan**. Dit level gaat tenslotte dieper in op **verankering, impactmeting en verdere communicatie**.

Bij sommige activiteiten horen ook bijlagen en werkblaadjes, die je kan vinden in de verschillende **werkmappen**.

Doorheen het hele pakket, kom je via links regelmatig verwijzingen tegen naar het **beeldmateriaal**, dat we ontwikkelden in het kader van ons pilootproject 'Samen 11 miljoen'. Tussen januari en juli 2015 begeleidden we verschillende uitwisselingen met jonge en volwassen nieuwkomers in ons land en mensen die hier geboren zijn. Productiehuis Locomotif vzw, partner in dit project, legde interviews met de deelnemers vast op beeld. Deze [filmpjes](#) helpen om meer begrip te krijgen voor elkaar en om het gevoel van verbondenheid te vergroten. Tevens gaven we de

mensen een kanaal om hun verhaal te vertellen. Samen gingen we op zoek naar universele waarden. We praatten over thema's die ons allemaal verbinden: liefde, vriendschap, geluk, geloof, geboorte, dood. Ook over onze gevoelens, ons vaderland en onze afkomst, onze familie. Doorheen onze verschillen ontdekten we dat we vaak dezelfde waarden delen en dezelfde dingen nastreven. De filmpjes kan je ook bekijken op onze [projectwebsite](#).

Hoe ga je te werk?

Er zijn verschillende mogelijkheden waarop je met dit pakket aan de slag kan gaan. Onthoud wel:

- Als je beslist om maar één of twee lesuren in totaal aan dit onderwerp te spenderen, dan raden we af om verder dan **level 1** te gaan.
- Dat het pakket speciaal ontworpen werd om klasoverstijgend te werken (**level 2**).
- Dat de leerkracht die tot **level 3** gaat, maximaal rendement zal halen uit de geïnvesteerde tijd: de impact en beoogde gedragsverandering zal bij zijn of haar leerlingen het grootst zijn, aangezien deze klas het volledige parcours heeft doorlopen. Er zit namelijk een logische evolutie in de opeenvolging van methodieken.
- Dat je best niet meer dan 2 activiteiten na elkaar doet (dus in opeenvolgende lesuren). De meeste activiteiten zijn zo ontworpen dat je ze binnen 1 of maximaal 2 lesuren kan doen. Ze zijn echter minder geschikt om bijvoorbeeld een hele voormiddag mee op te vullen. Wil je toch een (halve) dag vullen met activiteiten die het samenleven op school bevorderen en het begrip tussen je leerlingen zal stimuleren? Doe dan beroep op onze ervaren educatief medewerkers en ons speciaal hiervoor [aangepaste programma](#).

In het kort

LEVEL 1: klasniveau

IMPACT: ♥

De leerlingen werpen een kritische blik op zichzelf, binnen de geborgenheid van de vertrouwde klasgroep. Via zelfontplooiing zetten ze makkelijker en beter de stap naar 'de ander'.

In principe kan elke methodiek in dit level op zichzelf bestaan en apart gebruikt worden. Je ziet meteen hoeveel tijd je nodig hebt, wat de beoogde doelstellingen zijn, wat de korte inhoud is en welk materiaal je ervoor nodig hebt. Begin eerst met de eerste stap van het level en werk zo gaandeweg de stappen af. Of blijf bij de eerste stap als je minder tijd hebt.

Minimale tijdsinvestering in de klas: 30 minuten + 10 minuten evaluatie.

Wil je succesvol naar level 2, dan moet je minstens één activiteit van level 1 gedaan hebben met je eigen klas.

LEVEL 2: klasoverstijgend

IMPACT: ♥♥♥

De leerlingen verruimen hun blik naar buiten tijdens uitwisseling(en) met een andere klas. Wissel bij voorkeur uit met een twin-klas met een heel 'ander' publiek. Bijvoorbeeld: regulier-OKAN, regulier-buitengewoon onderwijs, stad-platteland, meisjesklas-jongensklas,...

Ook hier geldt: begin niet meteen aan stap 5, doorloop de stappen in logische volgorde of blijf bij stappen 1 en 2.

Minimale tijdsinvestering:

- Overlegmomenten met collega van de andere klas (kan perfect via mail)
- In je eigen klas: Minimum 1 activiteit uit level 1: 30 minuten + 10 minuten evaluatie
- Tijdens de uitwisseling met de andere klas:
 - Een voorbereidende activiteit én minstens 1 ijsbreker uit level 2 (stap 1): 2 lesuren
 - Een activiteit uit level 2 (stap 2): 1 lesuur
 - Evaluatie: 10 minuten

LEVEL 3: schoolniveau en schooloverstijgend

IMPACT: ♥♥♥♥

Verdere uitrol van het project op schoolniveau. Beide klassen ontpoppen zich tot pioniersklas in hun eigen school. Ze werken een plan uit om hun ervaringen te delen met de rest van de school én ook anderen warm te maken voor het project. We verzamelden tips om de brede school te betrekken via een actieplan, met aandacht voor output/verankering, impactmeting en communicatie.

Minimale tijdsinvestering:

- Overlegmomenten met collega van de andere klas (kan perfect via mail)
- In je eigen klas: Minimum 1 activiteit uit level 1: 30 minuten + 10 minuten evaluatie
- Tijdens de uitwisseling met de andere klas:
 - Een voorbereidende activiteit én minstens 1 ijsbreker uit level 2 (stap 1): 2 lesuren
 - Een activiteit uit level 2 (stap 2): 1 lesuur
 - Evaluatie: 10 minuten
- Afhankelijk van je eigen actieplan: je zal tijd voor communicatie, onderhoud, bijsturing en evaluatie moeten voorzien.

Welk profiel past best bij jou?

De snelle, gezonde hap

Je tijd is beperkt, maar je wil de tijd die je hebt wel goed en doordacht benutten. Je bent op zoek naar één korte methodiek, die zeker in de smaak zal vallen bij jouw leerlingen. Dan blijf je best bij **level 1**.

→ Elke methodiek uit level 1 kan op zichzelf bestaan en apart geconsumeerd worden. In de korte inhoud en bij de doelstellingen zie je meteen welke ingrediënten gebruikt zijn. En ook hoeveel tijd je nodig hebt. Voor deze snelle hap hoef je zelfs je school niet uit.

À la carte

Je dineert graag à la carte: je houdt ervan om gerechten uit te kiezen die bij jouw dieet passen en om naar believen verschillende gerechtjes uit onze kaart te combineren.

→ Welke methodieken passen best in jouw leerplan? Kies uit en combineer. Je hoeft zeker niet alle stappen te doen, maar respecteer de logische volgorde van de levels en de verschillende stappen, anders kan het je zuur opbreken. Je begint op restaurant toch ook niet met het dessert?

De gastronom

Je bent een echte fijnproever. Je geniet van uitgebreid dineren en van de kunst van het eten. Je wil je tijd nemen voor de verrijkende ervaring die je te wachten staat. Je wil deze ervaring ook met zoveel mogelijk mensen delen.

→ Je gaat voor het hele pakket en loopt de verschillende 'levels' af in de vooropgestelde logische volgorde. Je werkt zo met je leerlingen aan een brede waaier aan vaardigheden, attitudes en competenties. Zowel de leerkracht als de leerlingen doorlopen een evolutie en een persoonlijke groei. Op het einde van levels 1 en 2 is een evaluatie voorzien, waarbij je even kan uitbuiken.

En er is méér...

Samen 11 miljoen is meer dan een educatief pakket.

- Voor bepaalde activiteiten werkt het beter of verfrissend om een extern persoon uit te nodigen. De educatief medewerkers van GoodPlanet kunnen naar je klas komen om een workshop of uitwisselingstraject te begeleiden. Neem gerust [contact](#) voor meer informatie.
- [Website](#) met kortfilmpjes en ander beeldmateriaal
- Tools voor volwassenen

Wil je op de hoogte blijven? Schrijf je in op onze [nieuwsbrief](#).

Vakoverschrijdende eindtermen

Hieronder een verwijzing naar de vakoverschrijdende eindtermen (VOET'en) die met de verschillende activiteiten beoogd worden¹.

Gemeenschappelijke stam

Stam: Communicatief vermogen

1. De leerlingen brengen belangrijke elementen van communicatief handelen in praktijk

- Level 1
 - Stap 1: activiteit 1
 - Stap 3: activiteit 3, activiteit 5
- Level 2
 - Stap 1: algemeen van toepassing op de gehele uitwisseling + specifiek activiteit 3
 - Stap 2: werken met de filmpjes van 'Samen 11 miljoen', activiteit 1, activiteit 2
 - Stap 3: activiteit 2, activiteit 3
 - Stap 4: activiteit 1, activiteit 2
 - Stap 5: activiteit 2
- Level 3
 - Idee: Expo 'Samen 11 miljoen'

Stam: creativiteit

2. De leerlingen kunnen originele ideeën en oplossingen ontwikkelen en uitvoeren

- Level 1
 - Stap 3: activiteit 3, activiteit 4, activiteit 5
- Level 2
 - Stap 1: activiteit 3 (de mysterieuze tatoeage)
 - Stap 2: activiteit 1, activiteit 2
 - Stap 3: activiteit 3
 - Stap 4: activiteit 1
- Level 3
 - Idee: Expo 'Samen 11 miljoen' (of een ander actieplan, door leerlingen bedacht en uitgewerkt)

3. De leerlingen ondernemen zelf stappen om vernieuwingen te realiseren

- Level 3
 - Doel: veranker je project in het curriculum: je leerlingen hebben ook een stem

Stam: doorzettingsvermogen

4. De leerlingen blijven, ondanks moeilijkheden, een doel nastreven

- Level 2
 - Stap 2: activiteit 1
- Level 3
 - Idee: Expo 'Samen 11 miljoen' (of een ander actieplan, door leerlingen bedacht en uitgewerkt)
 - Doel: veranker je project in het curriculum: je leerlingen hebben ook een stem

Stam: empathie

5. De leerlingen houden rekening met de situatie, opvattingen en emoties van anderen

- Level 1
 - Stap 2: activiteit 1, activiteit 2
 - Stap 3: activiteit 3, activiteit 5
 - Stap 4: activiteit 2
- Level 2
 - Stap 2: werken met de filmpjes van 'Samen 11 miljoen'
 - Stap 3: activiteit 3
 - Stap 4: activiteit 2
 - Stap 5: activiteit 1

Stam: esthetische bekwaamheid

6. De leerlingen kunnen schoonheid ervaren

7. De leerlingen kunnen schoonheid creëren

- Level 3
 - Idee: Expo 'Samen 11 miljoen'

Stam: exploreren

8. De leerlingen benutten leerkansen in diverse situaties

- Level 3
 - Idee: Expo 'Samen 11 miljoen' (of een ander actieplan, door leerlingen bedacht en uitgewerkt)

Stam: flexibiliteit

9. zijn bereid zich aan te passen aan wisselende eisen en omstandigheden

- Level 1
 - Stap 3: activiteit 3, activiteit 5

Stam: initiatief

10. De leerlingen engageren zich spontaan

- Level 2: van toepassing op de gehele uitwisseling
- Level 3
 - Idee: Expo 'Samen 11 miljoen' (of een ander actieplan, door leerlingen bedacht en uitgewerkt)

Stam: kritisch denken

11. De leerlingen kunnen gegevens, handelwijzen en redeneringen ter discussie stellen aan de hand van relevante criteria

- Level 1
 - Stap 3: activiteit 1, activiteit 2, activiteit 3, activiteit 4, activiteit 5
 - Stap 4: activiteit 1, activiteit 2
- Level 2
 - Stap 4: activiteit 2
 - Stap 5: activiteit 1, activiteit 2
- Level 3
 - Stap 3: activiteit 3
- Level 2
 - Stap 5: activiteit 2

12. De leerlingen zijn bekwaam om alternatieven af te wegen en een bewuste keuze te maken

- Level 1
 - Stap 3: activiteit 3, activiteit 5
 - Stap 4: activiteit 1, activiteit 2, activiteit 3
- Level 2
 - Stap 4: activiteit 2
 - Stap 5: activiteit 1

Stam: mediawijsheid

14. De leerlingen gaan alert om met media

- Level 1
 - Stap 3: activiteit 5
 - Stap 4: activiteit 1

15. De leerlingen participeren doordacht via de media aan de publieke ruimte

- Level 3
 - Idee: Expo 'Samen 11 miljoen' (of een ander actieplan, door leerlingen bedacht en uitgewerkt)
 - Doel: communiceer (intern en extern)

Stam: open en constructieve houding

16. De leerlingen houden rekening met ontwikkelingen bij zichzelf en bij anderen, in samenleving en wereld

- Level 1
 - Stap 2: activiteit 1
- Level 2
 - Stap 4: activiteit 2

17. De leerlingen toetsen de eigen mening over maatschappelijke gebeurtenissen en trends aan verschillende standpunten

- Level 1
 - Stap 2: activiteit 1
 - Stap 3: activiteit 3, activiteit 4
 - Stap 4: activiteit 2
- Level 2
 - Stap 5: activiteit 2

Stam: respect

18. De leerlingen gedragen zich respectvol

- Level 1
 - Stap 2: activiteit 2
 - Stap 3: activiteit 3
 - Stap 4: activiteit 2
- Level 2: van toepassing op de gehele uitwisseling
 - Stap 5: activiteit 1, activiteit 2

Stam: samenwerken

19. De leerlingen dragen actief bij tot het realiseren van gemeenschappelijke doelen

- Level 3
 - Idee: Expo 'Samen 11 miljoen' (of een ander actieplan, door leerlingen bedacht en uitgewerkt)

Stam: verantwoordelijkheid

20. De leerlingen nemen verantwoordelijkheid op voor het eigen handelen, in relaties met anderen en in de samenleving

- Level 1
 - Stap 3: activiteit 1, activiteit 5
- Level 2: van toepassing op de gehele uitwisseling
 - Level 3
 - Idee: Expo 'Samen 11 miljoen' (of een ander actieplan, door leerlingen bedacht en uitgewerkt)

Stam: zelfbeeld

21. De leerlingen verwerven inzicht in de eigen sterke en zwakke punten

- Level 1
 - Stap 1: activiteit 2
 - Stap 2: activiteit 1
 - Stap 3: activiteit 2, activiteit 3

22. De leerlingen ontwikkelen een eigen identiteit als authentiek individu, behorend tot verschillende groepen

- Level 1
 - Stap 1: activiteit 1, activiteit 2
 - Level 2
 - Stap 3: activiteit 3

Stam: zelfredzaamheid

24. De leerlingen maken gebruik van de gepaste kanalen om hun vragen, problemen, ideeën of meningen kenbaar te maken

- Level 3
 - Doel: communiceer (intern en extern)
 - Doel: veranker je project in het curriculum: je leerlingen hebben ook een stem

Stam: zorgzaamheid

26. De leerlingen gaan om met verscheidenheid

- Level 1
 - Stap 2: activiteit 1
- Level 2: van toepassing op de gehele uitwisseling
 - Stap 2: werken met de filmpjes van 'Samen 11 miljoen'
 - Stap 4: activiteit 1 (in geval van uitwisseling met OKAN), activiteit 2 (in geval van uitwisseling met OKAN)
 - Stap 5: activiteit 1

ICT (eerste graad)

5. De leerlingen kunnen ICT gebruiken om eigen ideeën creatief vorm te geven

- Level 1
 - Stap 3: activiteit 5
- Level 2
 - Stap 1: activiteit 1, activiteit 2
- Level 3
 - Idee: Expo 'Samen 11 miljoen' (of een ander actieplan, door leerlingen bedacht en uitgewerkt)

Context

Context2: mentale gezondheid

5. De leerlingen kunnen zich uiten over en gaan respectvol om met vriendschap, verliefdheid, seksuele identiteit en geaardheid, seksuele gevoelens en gedrag

- Level 1
 - Stap 1: activiteit 1
 - Stap 4: activiteit 2
- Level 2
 - Stap 1: activiteit 1 (voor de leerlingen die thema 1 krijgen)
 - Stap 2: werken met de filmpjes van 'Samen 11 miljoen' (vragen uit thema 1)
 - Stap 4: activiteit 1 (in geval van vragen uit thema 1)
 - Stap 5: activiteit 1 (in geval je de oorspronkelijke versie van Sensoa vzw neemt)

6. De leerlingen stellen zich weerbaar op

- Level 1
 - Stap 3: activiteit 4
- Level 2
 - Stap 5: activiteit 2

7. De leerlingen gebruiken beeld, muziek, beweging, drama of media om zichzelf uit te drukken

- Level 1
 - Stap 3: activiteit 5
- Level 2:
 - Stap 1: activiteit 1
 - Stap 2: activiteit 2
 - Stap 3: activiteit 3
 - Stap 4: activiteit 1
- Level 3
 - Idee: Expo 'Samen 11 miljoen' (of een ander actieplan, door leerlingen bedacht en uitgewerkt)

Context 3: sociorelationele ontwikkeling

1. De leerlingen kunnen een relatie opbouwen, onderhouden en beëindigen

- Level 2: van toepassing op de gehele uitwisseling

2. De leerlingen erkennen het bestaan van gezagsverhoudingen en het belang van gelijkwaardigheid, afspraken en regels in relaties

- Level 2:
 - Stap 1: activiteit 3 (RESPEKT-afspraken, die gelden voor de gehele uitwisseling)

3. De leerlingen accepteren verschillen en hechten belang aan respect en zorgzaamheid binnen een relatie

- Level 1
 - Stap 1: activiteit 1
 - Stap 2: activiteit 1, activiteit 2
- Level 2
 - Stap 4: activiteit 2
 - Stap 5: activiteit 1, activiteit 2

6. De leerlingen doorprikken vooroordelen, stereotypering, ongepaste beïnvloeding en machtsmisbruik

- Level 1
 - Stap 3: activiteit 1, activiteit 3, activiteit 4, activiteit 5
 - Stap 4: activiteit 1, activiteit 2
- Level 2
 - Stap 2: activiteit 1
 - Stap 5: activiteit 1

7. De leerlingen bespreken opvattingen over medische, psychische en sociale aspecten van samenlevingsvormen, veilig vrijen, gezinsplanning, zwangerschap en zwangerschapsafbreking

- Level 1
 - Stap 2: activiteit 2
 - Stap 3: activiteit 3, activiteit 4
 - Stap 4: activiteit 3
- Level 2
 - Stap 5: activiteit 2 (afhankelijk van welke stellingen je gebruikt)

8. De leerlingen uiten onbevangen en constructief hun wensen en gevoelens binnen relaties en stellen en aanvaarden hierin grenzen

- Level 1
 - Stap 2: activiteit 1
- Level 2
 - Stap 5: activiteit 1

9. De leerlingen zoeken naar constructieve oplossingen voor conflicten

- Level 1
 - Stap 2: activiteit 1
 - Stap 3: activiteit 3, activiteit 4
 - Stap 4: activiteit 2
- Level 2
 - Stap 5: activiteit 1

Context 5: politiek-juridische samenleving

2. De leerlingen passen inspraak, participatie en besluitvorming toe in reële schoolse situaties

- Level 3
 - Doel: veranker je project in het curriculum: je leerlingen hebben ook een stem

Context 7: socioculturele samenleving

1. De leerlingen beschrijven de dynamiek in leef- en omgangsgewoonten, opinies, waarden en normen in eigen en andere sociale en culturele groepen

- Level 1
 - Stap 2: activiteit 1
 - Stap 3: activiteit 1, activiteit 5
- Level 2
 - Stap 2: werken met de filmpjes van 'Samen 11 miljoen'
 - Stap 4: activiteit 2
 - Stap 5: activiteit 1

2. De leerlingen gaan constructief om met verschillen tussen mensen en levensopvattingen

- Level 1
 - Stap 1: activiteit 1
 - Stap 3: activiteit 1, activiteit 5
- Level 2
 - Stap 3: activiteit 1, activiteit 3
 - Stap 5: activiteit 1, activiteit 2

3. De leerlingen illustreren het belang van sociale samenhang en solidariteit

- Level 1
 - Stap 2: activiteit 1
- Level 2
 - Stap 4: activiteit 2
- Level 3
 - Idee: Expo 'Samen 11 miljoen' (of een ander actieplan, door leerlingen bedacht en uitgewerkt)